

Uchwała nr LVI/267/2022
Rady Powiatu Bartoszyckiego
z dnia 27 maja 2022 r.

w sprawie: uchwalenia „Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2022-2026”

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 528 i 583) oraz art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249) **Rada Powiatu Bartoszyckiego uchwala, co następuje:**

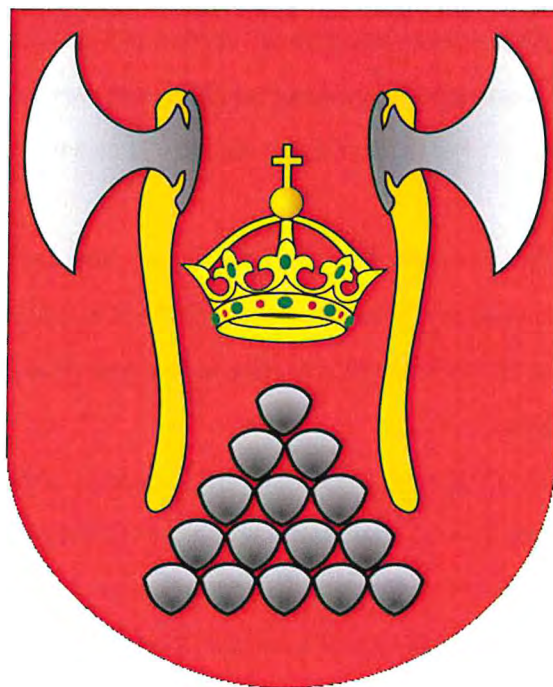
- §1.** Uchwala się „Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2022-2026”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- §2.** Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Bartoszyckiego.
- §3.** Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń Rady Powiatu oraz publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej Powiatu Bartoszyckiego.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Lech Darski
Lech Darski

**POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY
NA LATA 2022-2026**

Bartoszyce 2022

WSTĘP

Przemoc w rodzinie stanowi jeden z problemów społecznych, który od lat jest przedmiotem licznych badań naukowych. Jednakże skala tego zjawiska wciąż jest nieznana, gdyż jest to sfera wrażliwa i wstydliwa dla członków rodziny. Rodzina stanowi fundament naszego społeczeństwa. W rodzinie kształtowane są wartości i relacje międzyludzkie. To właśnie rodzina powinna stanowić gwarant bezpieczeństwa i stabilizacji, w której okazywany jest szacunek, zrozumienie i wsparcie. Destabilizacja życia rodzinnego wiążąca się z wystąpieniem w niej przemocy wpływa w znaczący sposób na funkcjonowanie jej poszczególnych członków, wyrządzając im szkodę, nierzadko niosąc cierpienie i ból. Dlatego tak ważne jest uwrażliwienie społeczeństwa na reagowanie na wszelkie nieprawidłowości występujące w rodzinach, które funkcjonują w środowiskach lokalnych. W ostatnich latach zauważalny jest wzrost świadomości społecznej dotyczącej zjawiska przemocy w rodzinie m.in. dzięki licznym kampaniom społecznym. Jednakże w społeczeństwie wciąż pokutują stereotypy i mity dotyczące tego zjawiska. Zdarza się, że jest ono marginalizowane, a jego oznaki są bagatelizowane.

W świetle powyższego zasadne jest pochylenie się władz lokalnych nad problemem przemocy w rodzinie i podejmowanie wielowymiarowych działań zmierzających do zniwelowania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu bartoszyckiego oraz poprawy jakości życia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Podstawą opracowania programu była wstępna diagnoza skali przemocy w rodzinie na terenie powiatu bartoszyckiego oraz zadania nałożone na samorząd powiatowy przez ustawę z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. „Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2026”, zwany dalej Programem powstał w celu zintensyfikowania podejmowanych działań diagnostycznych, profilaktycznych, edukacyjnych, interwencyjnych i wspierających ukierunkowanych na efektywne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie tj. zniwelowanie występowania przemocy w rodzinie na terenie powiatu bartoszyckiego.

Program wpisuje się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Bartoszyckim na lata 2016-2025 oraz Strategię Polityki Społecznej Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2021-2030 r. Zgodny jest również z założeniami Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022 oraz Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2021-2026. W programie zawarto diagnozę skali zjawiska przemocy na terenie powiatu oraz informacje na temat podmiotów zajmujących się wspieraniem rodziny w powiecie bartoszyckim. Obowiązek przeciwdziałania przemocy w rodzinie spoczywa na samorządach lokalnych i jest zadaniem

własnym powiatu. Program stanowi podstawę do podejmowania różnorodnych inicjatyw na rzecz ograniczenia przemocy w rodzinie. Swoim zakresem obejmuje lata 2021-2026.

I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

1. Ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym;
2. Ustawę z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej;
3. Ustawę z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
4. Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
5. Ustawę z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii;
6. Ustawę z dnia 25 lutego 1964 roku – Kodeks rodzinny;
7. Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks karny;
8. Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks postępowania karnego;
9. Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej;

Inne dokumenty:

- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022;
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2021-2026;
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Bartoszyckim na lata 2016-2025;
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2021-2030r.

II. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY NA TERENIE POWIATU

Powiat Bartoszycki znajduje się w północnej części województwa warmińsko-mazurskiego. Swoim zasięgiem terytorialnym obejmuje: miasto i gminę Bartoszyce, miasto i gminę Górowo Iławeckie, miasto i gminę Bisztynek oraz miasto i gminę Sępól. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 30.06.2021 r. na terenie powiatu bartoszyckiego zamieszkiwało 56 077 ludności, w tym 30788 ludności zamieszkuje tereny miejskie, a 25289 tereny wiejskie. Na terenie powiatu funkcjonuje 25 szkół podstawowych w tym jedna specjalna, 14 szkół typu policealnego i ponadpodstawowego. W powiecie zlokalizowane są 32 przychodnie zdrowia oraz Powiatowy Szpital. W powiecie bartoszyckim znajduje się 5 jednostek policji, zawodowa straż pożarna oraz jednostka wojska polskiego. Na obszarze właściwości miejscowej powiatu działają Sąd Rejonowy w Bartoszycach, Sąd Rejonowy w Biskupcu oraz prokuratura Rejonowa w Bartoszycach. W powiecie bartoszyckim funkcjonuje 6 ośrodków pomocy społecznej.

Diagnozę zjawiska przemocy na terenie powiatu bartoszyckiego opracowano na podstawie danych uzyskanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie z Sądu Rejonowego w Bartoszych oraz Sądu Rejonowego w Biskupcu, Komendy Powiatowej Policji w Bartoszych oraz Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonujących na terenie powiatu bartoszyckiego. Pozyskane dane zostały zestawione i przedstawione w poniższym opracowaniu w formie tabelarycznej.

Tabela 1. Liczba postępowań przygotowawczych dotyczących przemocy w rodzinie prowadzonych przez Komendę Powiatową Policji w Bartoszych

Rodzaj postępowania	Wszczęte					Umorzenie					Zakończone sporządzeniem aktu oskarżenia				
	2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021
Znęcanie się nad rodziną (art. 207 kk)	68	68	70	43	49	40	35	27	16	25	19	27	26	27	25
Ciężki uszczerbek na zdrowiu (art. 156 kk)	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0
Naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia (157 kk)	2	2	3	22	2	1	0	1	14	1	1	2	1	8	1
Groźba karalna (art. 190 kk)	6	5	6	46	3	2	3	4	26	2	4	1	0	20	0
Zmuszenie (art. 191 kk)	0	0	0	3	0	0	0	0	2	0	0	0	0	1	0
Przestępstwo zgwałcenia (art. 197 kk)	0	4	1	7	1	0	4	1	5	1	0	0	0	2	0
Obcowanie płciowe z małoletnim (art. 200 kk)	1	4	1	5	0	1	3	1	5	0	0	1	0	0	0
Rozpijanie małoletniego (art. 208 kk)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Uchylenie się od płacenia alimentów (art. 209 kk)	22	501	214	227	175	15	230	56	119	69	4	128	91	108	79
Naruszenie nietykalności (art. 217 kk)	1	1	1	4	0	1	0	0	3	0	0	0	1	1	0

Powyższa tabela obrazuje liczbę postępowań przygotowawczych prowadzonych przez Komendę Powiatową Policji w Bartoszych związanych z przemocą w rodzinie. Z danych zawartych w tabeli wynika, że na przestrzeni lat 2017-2021 liczba postępowań wszczętych z art. 207 kk maleje. Liczba postępowań wszczętych w roku 2021 na podstawie art. 207 kk w stosunku do liczby postępowań wszczętych w roku 2017 zmalała o 28%. Innymi najczęściej prowadzonymi przez KPP w Bartoszych postępowaniami były postępowania prowadzone w związku z: naruszeniem czynności narządu ciała lub rozstrojem zdrowia (art. 157 kk) oraz groźbą karalną (art. 190 kk). Zauważalne jest, że najwięcej postępowań

prorowadzonych na podstawie art. 157 kk oraz art. 190 kk było wszczętych w roku 2020, czyli w roku wystąpienia pandemii COVID-19, gdy ludzie zostali poddani izolacji i licznym restrykcjom wynikającym ze stanu epidemiologicznego. Jednakże należy zaznaczyć, że w 2020 r. liczba wszczętych postępowań z art. 157 kk wynosiła 22 i tylko 8 postępowań zostało zakończonych wydaniem aktu oskarżenia, 14 zostało umorzonych. Z kolei postępowań art. 190 kk w roku 2020 wszczęto 46, aktem oskarżenia zakończono 20, a umorzono 26. Jednakże w latach 2017-2021 najwięcej postępowań prowadzono z art. 209 kk uchylanie się od płacenia alimentów. Łącznie na przestrzeni 5 lat wszczęto 1139 postępowań z art. 207 kk, umorzono 489, zakończono wydaniem aktu oskarżenia 410. Na uwagę zasługują postępowania prowadzone z art. 197 kk oraz 200 kk. W latach 2017-2021 wszczęto 13 postępowań związanych z przestępstwem zgwałcenia, z tego 11 zostało umorzonych, tylko 2 zostały zakończone sporządzeniem aktu oskarżenia. Z kolei postępowań wszczętych w związku z podejrzeniem przestępstwa obcowania z małoletnim w latach 2017-2021 było 11, w tym 10 umorzono, 1 zostało zakończone sporządzeniem aktu oskarżenia. Pokazuje to jak trudnymi do wykrycia są przestępstwa związane ze sferą intymną. W toku prowadzonych postępowań osoby, które doświadczyły krzywdy na tle seksualnym doznają wiktymizacji wtórnej podczas prowadzonych procedur i często wycofują zeznania.

Tabela 2. Stosowanie procedury "Niebieskiej Karty" przez Policję

	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba Interwencji domowych - ogółem, w tym:	954	816	752	1228	973*
Miasto	Policja nie prowadziła statystyki dotyczącej liczby interwencji z podziałem na obszar miejski i wiejski			626	506
Gmina				602	467
Liczba założonych "NK" - ogółem, w tym:	219	204	215	158	112
Miasto	109	97	108	91	62
Gmina	110	107	107	67	50
Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie ogółem, w tym:	230	214	227	168	128
Kobiety	175	166	169	114	86
Mężczyźni	49	37	50	34	26
Nieletni	6	11	8	9	16

**Ogólna liczba interwencji domowych, która miała miejsce w mieszkaniu, domu, nawet jeśli nie dotyczyła przemocy domowej*

Z Komendy Powiatowej Policji w Bartoszycach pozyskano dane dotyczące ogólnej liczby interwencji domowych, które miały miejsce w mieszkaniu, domu, nawet jeśli nie dotyczyły przemocy domowej. Jak wynika z powyższej tabeli liczba interwencji domowych na przestrzeni lat 2017-2019 miała tendencje spadkową. W roku 2019 liczba interwencji domowych w porównaniu z rokiem 2017 zmalała o 22%. Wzrost liczby interwencji nastąpił w roku 2020, czyli w okresie wystąpienia stanu epidemiologicznego i izolacji domowej/społecznej. Zmiana stylu życia i izolacja

spowodowały eskalację problemów związanych m.in. z utratą pracy, pogorszeniem się sytuacji finansowej rodzin, brakiem prawidłowej komunikacji wewnątrzrodzinnej, zaburzonymi relacjami między partnerami, rodzicami a dziećmi, brakiem umiejętności organizacji czasu wolnego w domu.

Jednocześnie z przedstawionych danych wynika, iż pomimo wzrostu liczby interwencji domowych w latach 2020-2021 liczba założonych „Niebieskich Kart” na przestrzeni ostatnich pięciu lat miała tendencję spadkową. Liczba założonych „Niebieskich Kart” w roku 2017 w porównaniu z liczbą „NK” założonych w roku 2021 zmalała o 49%, tym samym zmalała liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie. W roku 2021 nastąpił spadek liczby osób dotkniętych przemocą w rodzinie o 44% w stosunku do liczby osób dotkniętych przemocą w roku 2017.

Ustawą z dnia 30 kwietnia 2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych ustaw Policja oraz Żandarmeria Wojskowa otrzymały dodatkowe uprawnienia w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Rozszerzenie zakresu uprawnień tych służb porządkowych miało na celu zapewnienie odpowiedniej ochrony osobom dotkniętym przemocą w rodzinie poprzez czasowe odizolowanie od nich osoby stosującej przemoc. Tym samym miało to usprawnić prowadzenie czynności procesowych wobec osób stosujących przemoc, dzięki zapewnieniu osobom doznającym przemocy domowej spokoju i bezpieczeństwa oraz umożliwienie objęcia ich szeroko rozumianym wsparciem. Założenia legislacyjne zmierzały do wzmocnienia poczucia bezpieczeństwa u osób doznających przemocy w rodzinie, które przed wprowadzeniem nowych rozwiązań prawnych bardzo często podczas czynności prowadzonych przez policję wycofywały zeznania z obawy przed eskalacją przemocy ze strony wspólnie zamieszkującej osoby stosującej przemoc. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące stosowania nowych uprawnień przez Policję i Żandarmerię Wojskową na terenie powiatu bartoszyckiego.

Tabela 3. Interweniowanie i reagowanie na stosowanie przemocy w rodzinie

Rok	2020		2021	
	Policja	ŻW*	Policja	ŻW*
Liczba zatrzymań w związku ze stosowaniem przemocy	57	0	49	0
Liczba wydanych nakazów natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania	0	0	2	1
Liczba wydanych zakazów zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia	0	0	0	1
Liczba łącznie wydanych nakazów i zakazów	0	0	38	2

*ŻW – Żandarmeria Wojskowa

Jak wynika z powyższej tabeli w roku 2020 Policja w związku ze stosowaniem przemocy w rodzinie 57 razy dokonała zatrzymania osób stosujących przemoc w rodzinie. W roku 2021 liczba zatrzymań przez Policję w związku ze stosowaniem przemocy w rodzinie wynosiła 49. W tym samym roku Policja wydała 2 nakazy natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego

mieszkania. Ponadto Policja 38 razy wydała łącznie nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania wraz z zakazem zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia

W ramach diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie prowadzonej na terenie powiatu bartoszyckiego w latach 2017-2021 pozyskano także dane z sześciu ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu. Poniższe tabele prezentują pozyskane dane.

Tabela 4. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie według danych ośrodków pomocy społecznej

Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie:	2017			2018			2019			2020			2021		
	M	K	D	M	K	D	M	K	D	M	K	D	M	K	D
Ogółem:	65	271	48	50	241	40	66	219	40	122	225	221	61	211	107
miasto	25	147	18	23	132	20	38	120	24	62	89	182	51	153	95
gmina	40	124	30	27	109	20	28	99	16	60	136	39	10	58	12

M - mężczyźni, K - kobiety, D - dzieci

Z powyższej tabeli wynika, że problem przemocy w rodzinie dotyka głównie kobiet. Jednakże zauważalne jest, że w ostatnich dwóch latach tj. 2020-2021 wzrosła liczba dzieci doznających przemocy w rodzinie. Domniemywać można, iż przyczyną takiego stanu rzeczy, jest wystąpienie pandemii COVID-19 w roku 2020. Izolacja społeczna oraz zdalne nauczanie wpłynęły na obniżenie nastrojów członków rodziny oraz nawarstwianie się problemów i konfliktów, co spowodować mogło wystąpienie zachowań przemocowych wobec dzieci.

Tabela 5. Liczba założonych i zakończonych "Niebieskich kart"

	2017				2018				2019				2020				2021			
	Ogółem	OPS	Policja	Inne	Ogółem	OPS	Policja	Inne	Ogółem	OPS	Policja	Inne	Ogółem	OPS	Policja	Inne	Ogółem	OPS	Policja	Inne
Liczba założonych "NK" – ogółem, w tym:	223	15	203	5	208	11	189	8	227	13	206	8	155	7	141	7	119	13	100	6
miasto	158	8	147	3	111	8	101	2	111	8	103	0	85	5	76	4	49	6	42	1
gmina	65	7	56	2	97	3	88	6	116	5	103	8	70	2	65	3	70	7	58	5

	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba zakończonych „NK” ogółem	171	130	144	121	109
miasto	94	73	68	64	71
gmina	77	57	76	57	38

Z przedstawionych danych wynika, że latach 2017-2021 łączna liczba założonych „Niebieskich Kart” na terenie powiatu bartoszyckiego wynosiła 932, z tego większość „NK” była założona przez Policję aż 839. Pozostałe „NK” były zakładane przez ośrodki pomocy społecznej (59), służbę zdrowia, komisję rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przedstawicieli oświaty. Ogólna liczba „Niebieskich Kart” założonych na terenie powiatu bartoszyckiego w roku 2017 w porównaniu do liczby „NK” założonych w roku 2021 zmalała o 46%. Na przestrzeni ostatnich pięciu lat zauważalna jest tendencja spadkowa liczby zakładanych „Niebieskich Kart” na terenach miejskich. W roku 2021 notuje się spadek liczby założonych „NK” o 69% w porównaniu do roku 2017. Jednakże liczba „Niebieskich Kart” zakładanych na terenach wiejskich ma tendencję wzrostową. Wynikać to może z utrudnionego dostępu do specjalistów rodzin zamieszkujących na terenach wiejskich. Brak możliwości dojazdu do aglomeracji miejskich spowodowany brakiem połączeń środkami komunikacji publicznej często uniemożliwia członkom rodzin skorzystanie z ofert instytucji świadczących usługi na rzecz pomocy rodzinie oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Tabela 6. Wsparcie osób dotkniętych przemocą w rodzinie świadczone przez ośrodek pomocy społecznej

Rodzaj poradnictwa (liczba osób objętych wsparciem):	2017				2018				2019				2020				2021			
	ogółem	mężczyźni	kobiety	dzieci	ogółem	mężczyźni	kobiety	dzieci	ogółem	mężczyźni	kobiety	dzieci	ogółem	mężczyźni	kobiety	dzieci	ogółem	mężczyźni	kobiety	dzieci
Socjalne (pomoc finansowa, poradnictwo, itp.)	312	67	214	31	311	57	210	44	240	46	166	28	236	34	176	26	311	78	216	17
Prawne	21	4	17	0	33	4	29	0	23	3	20	0	17	5	2	0	0	0	0	0
Psychologiczne	122	9	102	11	129	11	101	17	123	13	93	17	89	11	62	16	83	14	57	12
Mieszkaniowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	59	19	40	0
Inne (m.in. pedagogiczne):	9	0	6	3	27	0	20	7	10	2	5	3	46	8	23	15	1	0	0	1

Tabela nr 6. wskazuje formy wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie oferowane przez ośrodki pomocy społecznej funkcjonujące na terenie powiatu bartoszyckiego. Jak wynika z przedstawionych danych najczęściej udzielaną pomocą przez ośrodki jest pomoc socjalna w postaci m.in. zasiłków okresowych, celowych oraz rzeczowych w postaci obiadów w szkołach dla dzieci, opału i odzieży. Ośrodki oferują również wsparcie psychologiczne, które jak widać jest dość często udzielaną pomocą. Ośrodki oferowały również pomoc prawną, mieszkaniową oraz możliwość skorzystania ze wsparcia pedagoga czy terapeuty uzależnień.

W ośrodkach pomocy społecznej odbywają się spotkania grup roboczych z osobami doznającymi przemocy w rodzinie oraz osobami podejrzanymi o jej stosowanie. Podczas spotkań z osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy w rodzinie członkowie grupy roboczej prowadzą rozmowy na temat sytuacji panującej w rodzinie, informują o grożących sankcjach karnych za stosowanie przemocy wobec najbliższych. Informują również o możliwości udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym. Poniższa tabela przedstawia dane w tym zakresie.

Tabela 7. Programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie

Rok	2017		2018		2019		2020		2021	
Płeć	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
Liczba osób, którym zaproponowano udział w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących	53	2	37	3	56	0	18	0	20	1
Liczba osób, które zgłosiły chęć udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym	7	1	6	0	6	0	3	0	2	0
Liczba osób, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny	3	0	4	0	3	0	0	0	2	0

M- mężczyźni K- kobiety

W tabeli zawarte są dane dotyczące liczby osób, którym zaproponowano udział w programie korekcyjno-edukacyjnym przez ośrodki pomocy społecznej oraz liczbę osób, które samodzielnie zgłosiły pracownikom socjalnym chęć udziału w programie. Została wskazana też liczba osób, które ukończyły programy korekcyjno-edukacyjne. Z powyższych danych wynika, iż odsetek osób, którym zaproponowano udział w programie korekcyjno-edukacyjnym w zestawieniu z liczbą osób, które zgłosiły się i wyraziły chęć udziału w programie waha się od 10% do 16%, a odsetek osób które ukończyły program wynosi poniżej 10%. Jednym z powodów niskiej liczby uczestników programu jest to, że programy korekcyjno-edukacyjne zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie są zadaniem zleconym powiatowi. Powiat bartoszycki organizuje program korekcyjno-edukacyjny na terenie miasta Bartoszyce po rekrutacji uczestników zamieszkujących na terenie powiatu. Bardzo często osoby skierowane do udziału w programie przez zespoły interdyscyplinarne

bądź osoby posiadające Sądowy nakaz uczestnictwa w programie mają trudności z realizacją obowiązku w związku z brakiem połączeń komunikacji publicznej z miastem w obszarze swojej gminy, a tym bardziej z miastem Bartoszyce. W związku z tym osoby stosujące przemoc w rodzinie, które nie posiadają własnego środka transportu nie mają możliwości skorzystania z tej formy pomocy i edukacji.

W ramach prowadzonej diagnozy pozyskano również dane z dwóch Sądów Rejonowych właściwych miejscowo dla ludności zamieszkującej na terenie powiatu bartoszyckiego. Otrzymane informacje obrazują liczbę wyroków sądów wydanych w latach 2017-2021 w związku z popełnieniem przestępstw w obszarze przemocy w rodzinie. W tabelach przedstawiono dane wskazujące liczbę wyroków skazujących, liczbę wyroków skazujących z warunkowym zawieszeniem wykonania kary oraz liczbę postanowień o odwołaniu warunkowego zawieszenia kary. Jak wynika z danych przedstawionych w tabelach 8 i 9 w latach 2017-2021 najczęściej wyroków wydano w związku z przestępstwem uchylania się od płacenia alimentów (art. 209 kk). Niepłacenie alimentów przez rodzica na rzecz dziecka w kontekście przemocy jest postrzegane jako przemoc ekonomiczna i zaniedbanie. Dziecko jest osobą niesamodzielną, całkowicie zależną od rodzica. Jednym z podstawowych obowiązków rodziców jest utrzymywanie dziecka tj. zabezpieczenia jego potrzeb w zakresie umożliwiającym mu prawidłowy rozwój. Niepłacenie alimentów na dziecko powoduje obniżenie jakości jego życia, gdyż brak wystarczających środków finansowych utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia realizację potrzeb dziecka w niezbędnym zakresie. Z pozyskanych danych wynika, że latach 2017-2021 Sąd Rejonowy w Biskupcu wydał łącznie 190 wyroków skazujących oraz z warunkowym zawieszeniem wykonania kary. Z kolei Sąd Rejonowy w Bartoszycach wydał w tym zakresie łącznie 533 rozstrzygnięcia. Na uwagę zasługuje fakt, iż w latach 2014-2016 nie było żadnego wyroku skazującego wydanego przez te Sądy w związku z uchyceniem się od płacenia alimentów na dziecko. Kolejnymi przestępstwami w wyniku, których wydano rozstrzygnięcia karne były: znęcanie się nad rodziną (art. 207 kk), groźba karalna (art.190 kk) oraz naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia (art.157 kk). W latach 2017-2021 Sąd Rejonowy w Biskupcu za przestępstwo z art. 207 kk wydał łącznie 160 wyroków skazujących, w tym 62 z warunkowym zawieszeniem kary. Sąd Rejonowy w Bartoszycach wydał łącznie 152 takie rozstrzygnięcia, w tym 81 warunkowo zawiesił wykonanie kary. Na przestrzeni ostatnich pięciu lat za przestępstwo na podstawie art. 190 kk Sąd Rejonowy w Biskupcu wydał łącznie 36 wyroków skazujących, w tym 3 z warunkowym zawieszeniem kary. Sąd Rejonowy w Bartoszycach wydał w tym zakresie 85 wyroków skazujących, w tym w 35 zawiesił wykonanie kary. Za przestępstwo na podstawie art.157 kk Sąd Rejonowy w Biskupcu wydał łącznie 23 wyroki skazujące, w tym 2 z warunkowym zawieszeniem kary. Z kolei Sąd Rejonowy w

Bartoszykach wydał w tym przedmiocie 24 wyroki, w tym 9 z warunkowym zawieszeniem wykonania kary.

Tabela 8. Liczba Wyroków Sądu Rejonowego w Biskupcu dotyczących przemocy w rodzinie

Rodzaj postępowania	Liczba Wyroków skazujących					Liczba Wyroków skazujących z warunkowym zawieszeniem wykonania kary					Liczba Postanowień o odwołaniu warunkowego zawieszenia kary				
	2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021
Znęcanie się nad rodziną (art. 207 kk)	28	23	11	17	19	24	15	8	5	10	1	1	2	0	2
Ciężki uszczerbek na zdrowiu (art. 156 kk)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia (157 kk)	1	10	5	3	2	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0
Groźba karalna (art. 190 kk)	4	8	8	6	7	1	0	1	0	1	1	0	0	0	0
Zmuszenie (art. 191 kk)	0	0	2	1	2	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
Przestępstwo zgwałcenia (art. 197 kk)	0	1	1	0	3	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Obcowanie płciowe z małoletnim (art. 200 kk)	2	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Rozpijanie małoletniego (art. 208 kk)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Uchyłanie się od płacenia alimentów (art. 209 kk)	1	35	64	31	45	0	1	11	0	3	0	0	0	1	0
Naruszenie nietykalności (art. 217 kk)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabela 9. Liczba Wyroków Sądu Rejonowego w Bartoszykach dotyczących przemocy w rodzinie

Rodzaj postępowania	Liczba Wyroków skazujących					Liczba Wyroków skazujących z warunkowym zawieszeniem wykonania kary					Liczba Postanowień o odwołaniu warunkowego zawieszenia kary				
	2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021
Znęcanie się nad rodziną (art. 207 kk)	12	7	9	27	16	18	6	30	18	9	138	90	155	1	4
Ciężki uszczerbek na zdrowiu (art. 156 kk)	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0				1	0
Naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia (157 kk)	3	3	3	2	4	2	0	6	1	0				0	0
Groźba karalna (art. 190 kk)	13	9	8	5	15	11	7	10	3	4				1	2
Zmuszenie (art. 191 kk)	0	1	3	0	1	0	0	0	0	1				0	0
Przestępstwo zgwałcenia (art. 197 kk)	0	1	3	0	1	0	0	0	0	0				0	0
Obcowanie płciowe z małoletnim (art. 200 kk)	2	0	2	1	1	0	0	1	0	0				0	0
Rozpijanie małoletniego art. 208kk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				0	0
Uchyłanie się od płacenia alimentów (art. 209 kk)	0	4	30	96	97	1	42	118	75	70				2	39
Naruszenie nietykalności (art. 217 kk)	0	0	0	0	4	0	0	0	0	1				0	0

Analizie poddano również ilość wydawanych przez Sądy wyroków za przestępstwo z art. 207 kk znęcanie się nad rodziną, w których Sąd nałożył na skazanego obowiązek udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym. Poniższe tabele prezentują pozyskane dane.

Tabela 10. Liczba Wyroków Sądu Rejonowego w Bartoszycach za przestępstwa z zakresu przemocy w rodzinie z warunkowym zawieszeniem wykonania kary oraz obowiązkiem udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym

Rodzaj postępowania	2017		2018		2019		2020		2021	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
Liczba Wyroków Sądu nakładających obowiązek udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym	10	0	9	1	19	2	8	1	3	0
Liczba osób skazanych, które zrealizowały nałożony obowiązek udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym	6	0	6	0	6	0	x	x	6	0
Liczba odwieszonych wyroków ze względu na niezrealizowanie nałożonego obowiązku udziału w programie bądź dalsze stosowanie przemocy	4	0	1	1	3	0	0	0	0	0

M- mężczyźni K- kobiety

Sąd Rejonowy w Bartoszycach podczas orzekania kary wobec osób stosujących przemoc w rodzinie stosunkowo często nakłada obowiązek uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym. Jak widać w powyższych danych osoby posiadające sądowy nakaz uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym w znacznej mierze realizują ten obowiązek. Wynikać to może z faktu, iż Sąd wyciąga konsekwencje wobec osób nierealizujących nałożone nakazy w postaci wydania postanowienia o odwołaniu warunkowego zawieszenia kary. W roku 2020 w związku z pandemią COVID-19 na terenie powiatu nie był realizowany program korekcyjno-edukacyjny i realizacja tego nakazu sądowego była zawieszona. Osoby, które otrzymały sądowy nakaz udziału w programie miały możliwość realizacji obowiązku w roku 2021.

Tabela 11. Liczba Wyroków Sądu Rejonowego w Biskupcu przestępstwa z zakresu przemocy w rodzinie z warunkowym zawieszeniem wykonania kary oraz obowiązkiem udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym

Rodzaj postępowania	2017		2018		2019		2020		2021	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
Liczba Wyroków Sądu nakładających obowiązek udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0
Liczba osób skazanych, które zrealizowały nałożony obowiązek udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym	0	0	0	0	1	0	2	0	1	0
Liczba odwieszonych wyroków ze względu na niezrealizowanie nałożonego obowiązku udziału w programie bądź dalsze stosowanie przemocy	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0

M- mężczyźni K- kobiety

Z powyższych danych wynika, iż Sąd Rejonowy w Biskupcu wydając wyrok skazujący za przestępstwo znęcania się nad rodziną bardzo rzadko nakłada na osobę stosującą przemoc obowiązek udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym. Na przestrzeni ostatnich pięciu lat Sąd Rejonowy w Biskupcu wydając wyrok skazujący tylko w trzech przypadkach nałóżyl na skazanego obowiązek udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym. Biorąc pod uwagę fakt, iż osoby skazane za znęcanie się nad rodziną, którym Sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary w większości w dalszym ciągu zamieszkują z osobami pokrzywdzonymi wskazane jest zastosowanie wobec nich nakazu udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym. Monitoring sytuacji w rodzinach osób, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny prowadzony na przestrzeni wielu lat pozwala zauważyć pozytywne zmiany w rodzinach. Udział w programie korekcyjno-edukacyjnym daje możliwość pozyskania wiedzy na temat uczuć, emocji, relacji międzyludzkich, sposobów radzenia sobie ze złością. Pozwala uczestnikom przyjrzeć się swoim niewłaściwym zachowaniom z przeszłości oraz nabyć umiejętność rozwiązywania problemów w sposób konstruktywny, bez używania przemocy. Dlatego ważnym elementem procesu resocjalizacyjnego jest udział osób skazanych na podstawie art. 207 kk w programie korekcyjno-edukacyjnym

IV. ZASOBY INSTYTUCJONALNE FUNKCJONUJĄCE NA TERENIE POWIATU BARTOSZYCKIEGO

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bartoszycach;
2. Ośrodki Pomocy Społecznej;
3. Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
4. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna;
5. Komenda Powiatowa Policji w Bartoszycach;
6. Prokuratura Rejonowa w Bartoszycach;
7. Sąd Rejonowy w Bartoszycach i w Biskupcu;
8. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Bartoszycach i w Biskupcu;
9. Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu „Szansa”;
10. Stowarzyszenie MONAR – Poradnia Profilaktyczno-Konsultacyjna w Bartoszycach;
11. Punkt Informacyjno-Konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz ofiar przemocy w rodzinie w Bartoszycach.
12. Zakłady opieki zdrowotnej;
13. Straż Miejska;
14. Jednostka Wojskowa w Bartoszycach;
15. Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Bartoszycach
16. Kościoły;
17. Szkoły i Przedszkola;

18. Stowarzyszenie na Rzecz Profilaktyki i Terapii Uzależnień „Źródło” w Bartoszychach;
19. Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Feniks” w Bartoszychach;
20. Dom Noclegowy (miejsca dla matki z dziećmi) prowadzony przez Polski Komitet Pomocy Społecznej
21. Dom Dziennego Pobytu „SENIOR-WIGOR” w Bartoszychach

V. CELE PROGRAMU

Głównym celem programu jest:

Zniwelowanie występowania przemocy w rodzinie na terenie powiatu bartoszyckiego oraz zwiększenie skuteczności działań pomocowych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cele szczegółowe:

1. *Rozwój działań profilaktycznych mających na celu zwiększenie świadomości na temat przemocy w rodzinie:*

- diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu;
- współpraca ze szkołami w zakresie zwiększenia świadomości uczniów i ich rodziców na temat zjawiska przemocy w rodzinie;
- upowszechnianie informacji propagujących prawidłowe wzorce wychowawcze;
- publikowanie na stronie internetowej informatora zawierającego dane teleadresowe podmiotów prowadzących działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

2. *Wsparcie dzieci i młodzieży zagrożonych bądź dotkniętych przemocą w rodzinie:*

- zapewnienie opieki psychologicznej dzieciom i młodzieży z rodzin zagrożonych bądź dotkniętych przemocą w rodzinie;
- organizowanie warsztatów dla dzieci i młodzieży umożliwiających im kreatywne spędzanie czasu wolnego;
- organizowanie spotkań/pogadanek ze specjalistami z różnych dziedzin.
- organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży ukierunkowanych na zdobycie umiejętności radzenia sobie z sytuacją kryzysową;

3. *Poszerzenie kompetencji przedstawicieli podmiotów działających w sferze przeciwdziałania przemocy w rodzinie celem zwiększenia dostępności pomocy oraz wzrostu jakości świadczonych usług:*

- organizowanie szkoleń dla kadry z terenu powiatu;
- podnoszenie kwalifikacji pracowników współpracujących z rodzinami, w których występuje przemoc;
- dostosowanie i doposażenie pomieszczeń do prowadzenia indywidualnych rozmów, terapii i spotkań grupowych;

- współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie – wymiana informacji i wiedzy na temat środowisk zagrożonych bądź dotkniętych przemocą w rodzinie.

4. Udzielanie specjalistycznego wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie:

- zapewnienie dostępu do poradnictwa psychologicznego
- organizowanie grup wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- prowadzenie poradnictwa prawnego;
- prowadzenie i udostępnianie „Przyjaznego Pokoju Przesłuchań”;
- upowszechnianie materiałów informacyjnych dotyczących możliwości uzyskania różnorodnych form wsparcia przez osoby dotknięte przemocą w rodzinie;
- zapewnienie miejsc w pieczy zastępczej dzieciom z rodzin, w których występuje przemoc.

5. Edukacja osób używających przemocy w rodzinie celem eliminacji zachowań agresywnych i nabycia umiejętności samokontroli

- opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
- współpraca z Zespołami Interdyscyplinarnymi, Policją, Prokuraturą, Sądem przy rekrutacji uczestników programów korekcyjno-edukacyjnych;
- monitorowanie sytuacji w rodzinach osób, które ukończyły programy korekcyjno-edukacyjne;
- opracowanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób, które ukończyły programy korekcyjno-edukacyjne oraz osób mających trudności w panowaniu negatywnymi uczuciami.

V. ADRESACI PROGRAMU

1. Społeczność lokalna.
2. Osoby doświadczające przemocy w rodzinie: dzieci, współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych, osoby niepełnosprawne, osoby w podeszłym wieku.
3. Osoby stosujące przemoc w rodzinie.
4. Świadkowie przemocy w rodzinie.
5. Rodziny zagrożone wystąpieniem przemocy: dzieci, młodzież, partnerzy.
6. Osoby pracujące z ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie.
7. Przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących w obszarze przemocy w rodzinie.

V. REALIZATORZY PROGRAMU

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bartoszycach we współpracy z:

- o Ośrodkami Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Bartoszyckiego;

- Gminnymi Komisjami Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Zespołami Interdyscyplinarnymi;
- Komendą Powiatową Policji;
- Sądami Rejonowymi w Bartoszycach i w Biskupcu;
- Zespołami Kuratorskiej Służby Sądowej w Bartoszycach i Biskupcu;
- Służbą zdrowia;
- Poradnią Terapii Uzależnienia od Alkoholu „Szansa” w Bartoszycach;
- Warmińsko-Mazurskim Stowarzyszeniem Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem i Pomocy Prawnej „Sapere Aude” filia w Bartoszycach;
- Polski Komitet Pomocy Społecznej w Bartoszycach;

V. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU:

- Wzrost jakości usług świadczonych przez podmioty zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie;
- Wzrost świadomości społecznej na temat przemocy domowej oraz sposobów reagowania na nią;
- Spadek liczby zakładanych „NK” w rodzinie;
- Poprawa sytuacji w rodzinach osób, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny
- Wzrost ofert wsparcia dla osób doświadczających przemocy bądź zagrożonych wystąpieniem przemocy w rodzinie

VI. MONITOROWANIE I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bartoszycach raz na rok będzie dokonywał analizy realizacji Programu, a następnie przekazywał Radzie Powiatu w formie sprawozdania z działalności jednostki. Po zakończeniu realizacji Programu zostanie sporządzony raport obejmujący pełen czasookres funkcjonowania Programu.

VII. CZAS REALIZACJI PROGRAMU

Zakłada się, że Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie będzie realizowany w latach: 2022 – 2026.

VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań zawartych w „Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Bartoszyckim na lata 2022-2026” są środki własne powiatu, środki z budżetu województwa warmińsko-mazurskiego oraz środki pozyskiwane w ramach opracowania i realizacji programów dotyczących przeciwdziałania przemocy.